

HOLKKI

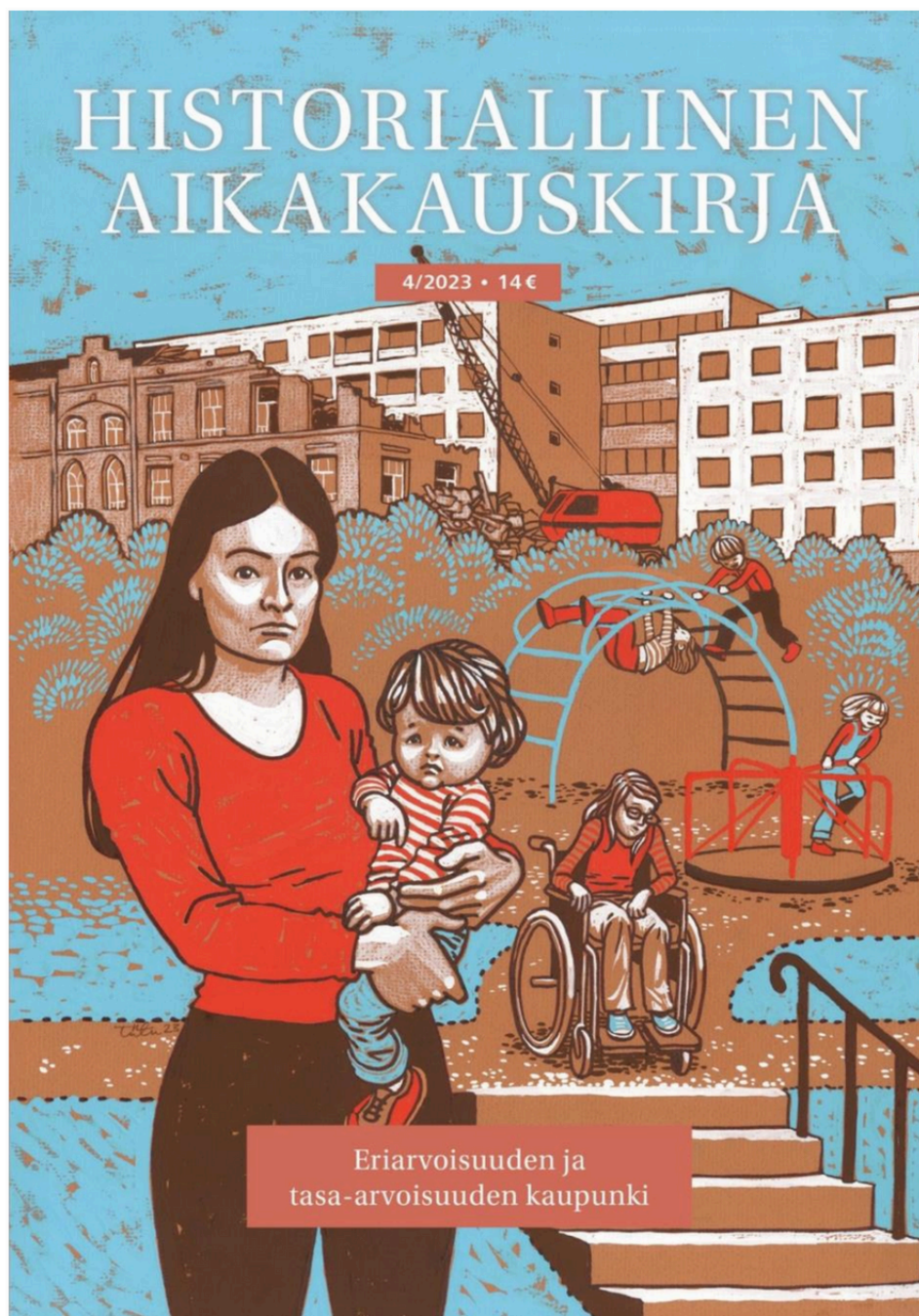
HISTORIAN OPISKELIJAIN

N° 15

LIITON LEHTI

Tilaa Historiallinen Aikakauskirja vuodeksi 2024

Historiallinen Aikakauskirja on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä tiedejulkaisu, jonka parissa viihtyvät sekä ammattitutkijat että historian harrastajat. Lehti syventää ajankohtaisten ilmiöiden taustoja ja tarjoaa uusia näkökulmia menneisyyden tapahtumiin.

Tee tilaus verkossa: www.historiallinenaikakauskirja.fi/tilaukset/

SISÄLLYS

3

PÄÄKIRJOITUS

4

HISTORIAN
OPISELIJAIN LIITON
PUHEENJOHTAJAN
TERVEHDYS

5

PATINAN
PUHEENJOHTAJAN
TERVEHDYS

6

SEMINAARIN AIKATAULU

7

PUHUJAESITTELY: TUULA
JUVONEN

8

PUHUJAESITTELY: JEAN
LUKKARINEN

10

PUHUJAESITTELY: HETA
HEDMAN

12

PUHUJAESITTELY:
TUULIA-TUULIA
TUMMAVUORI

13

SATEENKAARIRISTIKKO

14

JO MUINAISET KREIKKALAIS-
ROOMALAISET

PÄÄTOIMITUS & TAITTO

RIINA KORTENEVA

KUVAT

ETUKANSI: KRISTIAN
ZAHRTMANN, ADAM I
PARADIS (1914), WIKIMEDIA
COMMONS

JULKAISIJA

PATINA RY
WWW.PATINARY.FI

HISTORIAN OPISELIJAIN
LIITTO RY
WWW.HOL.FI

PAINO

VIESTIPAINO OY / TAMPERE

PAINOSMÄÄRÄ

100

HOL-SEMINAARIN
TOIMIKUNNAN JÄSENET
KEVÄT 2024

RIINA KORTENEVA
ELSI KUMMU
MIKA KUPARINEN
JAAKKO LEINONEN
OONA MONTONEN
MIKKO OOSI
MARIA OSSA
SIIRI TAALIKKA
TARU ULVI
JENNA VALKAMA
AURORA VÄLIMÄKI

PÄÄKIRJOITUS

Hei vaan kaikille kanssaopiskelijoille! On tullut aika seuraavan Historian Opiskelijain Liiton Holkki-lehden ja myös vuoden 2024 kevätseminaarin.

Toimituksessa viimeiset viikot ennen painotuoreen lehden julkaisua ovat olleet tavanomaisesti kiireisiä. Juttuja täytyy oikolukea, haastateltavien kanssa koordinoida tapaamisia, taittoakin pitäisi opetella. Samalla työn alla on ollut Patinan ainejärjestölehden kevään numero. Intensiivistä – mutta myös palkitsevaa. Päätoimittaja ainakin on nauttinut kovasti siitä, että jotkut tekstit edistyvät, vaikka oma kandityö ehkä ei niinkään.

Kevätseminaaria aloitettiin Patinassa suunnittelemaan jo viime syksynä. Ensimmäisiä puhujia alettiin ahdistamaan jo joulukuussa ja seminaarin rakenne oheistapahtumiaan myöten oli tammikuun aikana jo lähes finaalissa. Varsin varhain olimme myös valinneet teeman, sateenkaarihistorian.

Historian Opiskelijain Liiton yksi olemassaolon perusteista on historian ainejärjestöjen välisen toiminnan ja yhteyksien lisääminen, joten allekirjoittaneelle oli selvää, että puhujia pitää saada jostain muualtakin kuin Tampereelta ja samoin kirjoituksia Holkkiinkin. Puhujia tosiaan saatiin Tampereen lisäksi myös Turusta ja Helsingistä. Tässä numerossa kirjoituskutsu ei vielä saanut toivottua vastakaikua jäsenistöjen keskuudessa, mutta toivon, että tapa jatkuu tulevaisuudessakin. Perinteet eivät synny ilman toistoa. Toivottavasti myös seminaarin yleisössä on opiskelijoita mahdollisimman monesta jäsenjärjestöstä sankoin joukoin!

Suuri kiitos kaikille seminaarityöryhmän toimintaan ja itse seminaariviikonlopun järjestämiseen osallistuneille patinisteille!

Riina Korteneva

**PÄÄTOIMITTAJA & PATINAN
HOL-VASTAAVA**

HISTORIAN OPISELIJAIN LIITON PUHEENJOHTAJAN TERVEISET

Ilmojen lämmitessä talvi alkaa olemaan ainakin Turussa enää muisto vain. Kevään tulo nostattaa tietenkin ilmaan jo vapunkin odotusta, mutta sitä ennen on havaittava vielä yksi varma kevään merkki: Holin kevätseminaari.

Tänä vuonna seminaari järjestetään Tampereella, ja sen aiheena on sateenkaarihistoria. Hol-seminaareissa minua viehättää etenkin niiden monipuolisuus; viime vuosien teemoina on ollut niin urheilun historiaa, ympäristö- ja rikoshistoriaa kuin esoteriaakin. Jokainen seminaari on aina omanlaisensa, ja järjestävän kaupungin historian opiskelijat pääsevät esittelemään omassa yliopistossa tehtävää tutkimusta sekä omia mielenkiintojaan.

Tampereen seminaari poikkeaa totutusta siinä, että luennoitsijoita on haettu myös muista yliopistoista, ja toinen luennoitsijoista, Jean Lukkarinen, on Turun yliopiston väitöskirjatutkija. Samoin aiempina vuosina vakiintunut ammattiliittojen puheenvuoron sijasta Museo- ja kulttuuriperintöalan ammattiliitto MAL sekä Holin uusi yhteistyötaho Historioitsijat ilman rajoja pitävät työpajan vaietusta historiasta. Itse odotan innolla etenkin tätä työpajaosuutta, jonka oppeja voi varmasti soveltaa kaikissa historian suuntauksissa.

Kevätseminaarin yhteydessä julkaistavaan Holkki on kokenut samankaltaisia uudistuksia. Tällä kertaa Holkkiin on saanut kirjoittaa kuka tahansa historian opiskelijat yliopistosta riippumatta, mikä on varmasti hyvä tapa rikastuttaa lehden sisältöä. Tämä antaa opiskelijalle myös mahdollisuuden kirjoittaa juuri häntä kiinnostavasta aiheesta riippumatta oman kaupungin seminaarin aiheesta. Seminaaripäivän päättäviin Värisitseihinkin järjestäjät ovat keksineet seminaarin muuhun ohjelmaan istuvan ja laveudellaan mahdollisuuksia antavan teeman. Väriiloistoa sitseillä varmasti riittää!

Viime kerralla Tampereen seminaari jäi minulta valitettavasti väliin, mutta tänä keväänä olen siellä varmasti mukana. On mahtavaa päästä katsomaan ja kokemaan innovatiivinen seminaari, joka on varmasti kaikille osallistujille ikimuistoinen! Kiitos seminaarin järjestämisestä kuuluu Patinalle, ja uskallan luvata seminaarin vastaavan hyvin odotuksianne. Siispä kiitos patinisteille, seminaarin luennoitsijoille ja kaikille teille, jotka Tampereelle saavutte!

Hyvää seminaariviikonloppu kaikille ja nähdään taas syksyllä Jyväskylässä!

MIKKO LÄHDESMÄKI

HISTORIAN OPISELIJAIN LIITON
PUHEENJOHTAJA

PATINAN PUHEENJOHTAJAN TERVEISET

Moro moro!

Tervetuloa Tampereelle Historian Opiskelijain Liiton kevätseminaarin 2024! Seminaarin järjestäminen on jo viime syksyn puolella aloitettu ja nyt se onkin jo täällä. Seminaarin isännöinti on aina yhtä jännittävää ja onkin mukavaa koota ympäri Suomea historianopiskelijoita yhteen kotoisalle Tampereelle.

Tämän kevään seminaarille valikoitui teemaksi sateenkaarihistoria. Kyseistä aihetta pohdimme jo syksylle 2022, mutta päädyimme silloin valitsemaan hurvittelun historian aiheeksi, joten on erittäin hienoa, että nyt pääsimme tämänkin aiheen toteuttamaan. Sateenkaarihistoria on tärkeä aihe, vaikka ehkä vielä hieman niukasti edustettu tutkimuksen kentällä verrattuna moneen pitkäjuurisempaan tutkimuksen näkökulmaan tai teemaan. Sen takia näenkin tärkeänä, että me olemme se muutos, mitä halutaan nähdä tässä asiassa. Valitsemalla sateenkaarihistorian seminaarin teemaksi toivomme, että ihmiset oppivat lisää tietoa sateenkaarihistoriasta, joka toivottavasti puolestaan johtaa siihen, että tutkimusta aiheen tiimoilta tullaan tulevaisuudessa tekemään enemmän. Representaatiolla on väliä erityisesti historian tutkimuksessa.

Seminaariviikonloppuna on paljon ohjelmaa. Se päästään aloittamaan perjantaina rennolla hengailulla Toas Ilmarin kerhohuoneella, jossa on monenmoisia aktiviteetteja. Lauantaina puolestaan sitsataan yhdessä. Sunnuntaina voimme yhdessä toipua viikon ohjelmasta hengailen Toas Ilmarin kerhohuoneessa.

Toivottavasti ehdit kaiken tämän ohjelman lisäksi nauttia myös Tampereesta itsestään. Tampereella nähtävää ja tehtävää on vaikka minkälaista. Erityisesti Finlaysonin alueella on oikein sitä historiaa ilmassa. Vielä kerran, tervetuloa Tampereelle ja toivottavasti sinulla on erityisen mukava seminaariviikonloppu!

MIKKO OOSI

PATINA RY:N PUHEENJOHTAJA 2024

SEMINAARIN AIKATAULU

PERJANTAI 5.4.

18:00 ALKAEN ETKOT TOAS ILMARIN KERHOHUONEELLA (ITSENÄISYYDENKATU 7-9)

PERJANTAIN ETKOJEN JATKOT JÄRJESTETÄÄN KAIJAKASSA (LAUKONTORI 12, 33200 TAMPERE). SISÄÄNPÄÄSY 5 € (SIS. NARIKAN), MIKÄLI SAAPUU PAIKALLE ENNEN KLO 23.

LAUANTAI 6.4.

SEMINAARIESITYKSET TAMPEREEN YLIOPISTON KESKUSTAKAMPUKSELLA (KALEVANTIE 4), TILASSA D204. KÄYNTI KALEVANTIEN PUOLELTA PÄÄOVISTA, PORTAAT AULASSA ALAS JA SUORAAN, KUNNES KAHVILAN KOHDALTA OIKEALLE.

10.15 ALOITUS – ALKUSANAT

10.30–11.30 TUULA JUVOSEN LUENTO SATEENKAARIHISTORISTA

11.30–11.45 TAUKO

11.45–12.45 JEAN LUKKARISEN LUENTO TRANS- JA SUKUPUOLIHISTORIASTA

12.45–13.30 RUOKATAUKO

13.30–14.00 JÄRJESTÖESITTÄYTYMISIÄ

14.00–15.00 HISTORIOITSIJAT ILMAN RAJOJA & MAL TYÖPAJA VAIKEASTA HISTORIASTA SATEENKAARINÄKÖKULMASTA

19:00 ALKAEN VÄRISITSIT LAULUMAJALLA (TAKOJANKATU 1, 33450 TAMPERE). SITSEILLE OSALLISTUJIA TOIVOTAAN SAAPUMAAN PAIKALLE HYVISSÄ AJOIN, SILLÄ SITSAAMINEN ALKAA TASAN KLO 19:00.

SUNNUNTAI 7.4.

11:00 ALKAEN SILLIS TOAS ILMARIN KERHOHUONEELLA (ITSENÄISYYDENKATU 7-9)

KUKA OLET?

Olen Tuula Juvonen, sukupuolentutkimuksen yliopiston lehtori ja Sateenkaarihistorian ystävien puheenjohtaja.

MISTÄ KERROT SEMINAARILUENNOLLASI?

Vaikka historiaa on tähän mennessä tarkasteltu hyvinkin heteronormatiivisesta näkökulmasta niin, vaihtamalla tarkastelukulmaa voi löytää yllättävänkin paljon siitä, miten sukupuoleltaan ja seksuaalisuudeltaan ei-cisheteronormatiivisuuteen asettuvat ihmiset ovat järjestäneet elämänsä. Vaikka meillä onkin sitkeänä ajatus, että sukupuolia olisi vain kaksi tai kaikki olisivat vain heteroita, tämä ajattelu on kuitenkin varsin nuori. Vaihtoehtojakin on ollut myös ennen.

MITEN PÄÄDYIT NYKYISEEN PESTIISI?

Olen tullut Tampereen yliopistoon opiskelemaan sosiaalipolitiikkaa ja jossain kohtaa vaihdoin asuntopolitiikan tutkimisesta sukupuolentutkimukseen, johon hurahdin täysin. Sateenkaarihistoriasta innostuin tehdessäni gradua. Elämäkertakirjallisuutta etsiessäni törmäsin Hilda Käkikosken julkaistuihin kirjeisiin. Väitöskirjan tein Tampereen ja Suomen 1950- ja -60-lukujen homoelämästä ja siinä yhteydessä päädyin neuvottelemaan Työväenmuseo Werstaan kanssa sateenkaarihistorian tallentamisesta.

MIKÄ ON MIELESTÄSI HIENOIN YKSITTÄINEN ASIA, MITÄ OLET PÄÄSSYT TEKEMÄÄN URALLASI?

Ei voi sanoa, että olisi mitään yksittäistapahtumaa vaan ylipäätään sateenkaarihistorian kentällä liikkuminen on ollut yhtä riemujuhlaa. Se on oikeasti ollut todella jännittävää ja inspiroivaa ja hyvin palkitsevaa.

MILLAISelta tulevaisuutesi näyttää?

Vakituisen työsuhteen saamisen myötä se näyttää leppoisalta. Varmaan tulen jatkamaan sateenkaarihistorian parissa puuhailua vielä tästä eteenpäinkin.

MILLAINEN MERKITYS SATEENKAARIHISTORIAN YMMÄRTÄMISELLÄ JA TUTKIMISELLA MIELESTÄSI ON?

Opetin pari vuotta sitten erästä kurssia, jossa opiskelijat sanoivat, että siihen asti olivat tunteneet olevansa vähemmistöjen edustajina ikään kuin irti kaikesta. Kurssin myötä he olivat alkaneet ymmärtää, että esimerkiksi lesboudella on olemassa relevantti historiansa ja paikka tutkimuksessa. Ajattelen, että sateenkaarihistoria, erityisesti yhteisöön tavalla tai toisella kuuluville ihmisille, on erittäin tärkeää antaessaan heille juuret. Myös muille ihmisille se osoittaa, että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia ihmisiä on aina ollut olemassa ja tulee jatkossakin olemaan.

MIKÄ ON MIELESTÄSI KIINNOSTAVIN YKSITTÄINEN HENKILÖ TAI TAPAUS SATEENKAARIHISTORIASSA?

Yksittäistä henkilöä ei voi sanoa, mutta Hilda Käkikoski itselle tietysti tärkeä ja koen, että hänen elämänsä voisi tutkia enemmänkin eri näkökulmista.

TERVEISESI SEMINAARIIN OSALLISTUVILLE OPISKELIJOILLE?

Aivan mahtavaa, että opiskelijoita kiinnostaa tämä aihe!

PUHUJAESITTELY:

JEAN LUKKARINEN

KUKA OLET?

Olen Jean Lukkarinen ja aloitin vuoden 2023 alussa kulttuurihistorian väitöskirjatutkijana Turun yliopistossa. Tutkin väitöskirjassani sukupuolen moninaisuudesta tuotettuja kertomuksia mediassa sekä sukupuolen moninaisuuden määrittelyä Suomessa vuosien 1960–2000 välisenä aikana.

MISTÄ KERROT SEMINAARILUENNOLLASI?

Aiheeni käsittelee sitä, minkälaisia erityispiirteitä transhistorian tai sukupuolen moninaisuuden historian tutkimiseen liittyy erityisesti keskittyen 1900-luvun ja lähihistorian teemoihin.

MITEN PÄÄDYIT NYKYISEEN PESTIISI?

Päädyin hakemalla jatko-opiskelijaksi vuoden 2022 lopulla. Saatuaani jatko-opiskelijan paikan aloitin apurahatutkijana 2023 vuoden puolivälissä. Sitä ennen opiskelin lähinnä sivutoimisesti, mutta nyt pääsee tekemään tutkimusta päätoimisesti.

MIKÄ ON MIELESTÄSI HIENOIN YKSITTÄINEN ASIA, MITÄ OLET PÄÄSSYT TEKEMÄÄN URALLASI?

Vuonna 2022 aloitettiin Arkkitehtuurimuseon kanssa queer-opastukset ja pääsin sinne käsikirjoittamaan ja vetämään yhdessä toisen oppaan kanssa niitä opastuksia. Samalla teemalla tehtiin viime syyskuussa Turussa ja siellä oli melkein 50 ihmistä kuuntelemassa, kun kerroin Turun queer-historiasta ja se oli hieno kokemus.

MILTÄ TULEVAISUUTESI NÄYTTÄÄ?

Tällä hetkellä näyttää siltä, että väitöskirjatyö jatkuu. Rahoitusta on tällä hetkellä ja pääsen toivottavasti jatkamaan seuraavat kolme vuotta. Katsellaan tulevaisuutta sitten, kun väitöskirjatyö on toivottavasti valmis.

KUVA: MARCO JUVONEN

MILLAINEN MERKITYS SATEENKAARIHISTORIAN YMMÄRTÄMISELLÄ JA TUTKIMISELLA MIELESTÄSI ON?

Monesti ajatellaan, että sateenkaarihistoria on vain marginaalihistoriaa. Ajattelen, että sen ymmärtämisellä, miten ylipäättään vaikkapa erilaisia seksuaalisuuksia tai sukupuolia on hahmotettu historiassa, se auttaa ymmärtämään myös laajemmin Suomen ja erilaisten yhteiskuntien ja kulttuurien historiaa.

MIKÄ ON MIELESTÄSI KIINNOSTAVIN YKSITTÄINEN HENKILÖ TAI TAPAUS SATEENKAARIHISTORIASSA?

Suomeen mahtuu paljon sateenkaarihistoriaan liittyviä järjestöjä ja näiden järjestöjen toimiminen ja se miten ne ovat toimineet yhdessä ja erikseen kiinnostaa minua paljon. Järjestöhistorian lisäksi historian kiinnostavista henkilöistä mieleen tulee esimerkiksi amerikkalainen Christine Jorgensen, joka nousi mediajulkisuuteen 1950-luvulla sukupuolenkorjausleikkauksensa jälkeen. Mielenkiintoista Jorgensenin elämäntarinassa on esimerkiksi se, että hänestä tuli roolimalli monille transihmisille niin Yhdysvalloissa kuin kansainvälisestikin.

TERVEISESI SEMINAARIIN SAAPUVILLE OPISKELIJOILLE?

Kannattaa omissa opinnoissa seurata sitä, mikä kiinnostaa ja rohkeasti tarttua niihin aiheisiin, jotka tuntuvat omilta. Jos tuntuu, että haluaa jatkaa opinnoissa pidemmälle, ehdottomasti kannattaa, vaikka se voi olla haasteellinen tie. Kannattaa luottaa itseensä ja omiin mielenkiinnonkohteisiinsa.

PUHUJAESITTELY:

HETA HEDMAN

KUKA OLET?

Olen Heta Hedman ja toimin pääsihteerinä Historioitsijat ilman rajoja -yhdistyksessä, joka edistää yleistä historiatietoutta sekä historiatiedon ja historioitsijoiden käyttöä konfliktin ratkaisussa ja rauhan rakennuksessa. Koulutukseltani olen FM; valmistuin vuonna 2019 Tampereen yliopistosta pääaineenani historia, eli olen myös patinisti.

MISTÄ KERROT SEMINAARILUENNOLLASI?

Pidämme yhdessä Museo- ja kulttuuriperintöalan ammattiliitto MAL ry:n kanssa työpajan vaikeasta historiasta sateenkaarinäkökulmasta. Tule mukaan niin kuulet lisää!

MITEN PÄÄDYIT NYKYISEEN PESTIISI?

Valmistuessani olin jo tovin työskennellyt Museo- ja kulttuuriperintöalan ammattiliitto MAL:ssa, ensin harjoittelijana ja gradua viimeistellessä projektikoordinaattorina (myöhemmin myös järjestökoordinaattorin tittelillä). Olin opiskeluaikoina kiinnostunut monenlaisesta, mutta lopulta järjestöt vetivät eniten puoleensa. Vietettyäni lopulta hienot 3,5 vuotta ammattiliitossa pääsin jatkamaan museoalan parissa museoiden keskusjärjestö Museoliitossa. Siellä niin ikään viihdyin oikein hyvin. Eräänä päivänä kuitenkin bongasin nykyisen työpaikkani rekryilmoituksen. Tehtävä oli kiinnostava; siinä yhdistyi historiatiedon syvä ymmärrys järjestöille tyypilliseen arkipäiväiseen koordinointiin ja puurtamiseen sekä tietysti vahvasti kansainvälinen ote. Päätin kokeilla hakea tehtävään, ja täällä sitä ollaan reilut 1,5 vuotta myöhemmin.

KUVA: JULIA PALMU

MIKÄ ON MIELESTÄSI HIENOIN YKSITTÄINEN ASIA, JOTA OLET PÄÄSSYT URALLASI TEKEMÄÄN?

Minulla on monessa mielessä käynyt hyvä tuuri työurallani kun kohdalleni on osunut monia kiinnostavia ja aika uniikkejakin työtehtäviä. Eräs mieleenpainuva kokemus oli kansainvälinen konferenssi viime toukokuussa Barcelonan yliopiston upeissa historiallisissa tiloissa, missä esittelimme Historians without Borders -verkoston toimintaa ja tutustuimme eurooppalaisiin kollegoihin erinäisistä yliopistoista, järjestöistä ja muistiorganisaatioista.

Toinen hieno muisto on jäänyt mieleen Ahvenanmaalla pidetyistä vuoden 2022 Museopäivistä, joiden järjestelyihin osallistuin osana Museoliiton henkilökuntaa. Järjestin Museopäivien vuosittaisen Museogaalan (jonka sujumista jännitin kovasti etukäteen). Gaala meni hienosti, ja seuraavana päivänä pääsin rentoutumaan kun osallistuin ohjelmaan kuuluvalla ekskursionille upeisiin keskiaikaisiin kivikirkkoihin.

MILLAISelta tulevaisuutesi näyttää?

En haluaisi liikaa murehtia tulevaa, mutta ihan puhtaasti urani kannalta toki toivon, että jatkossakin työhöni sisältyy kiinnostavia kohtaamisia niin koto-Suomessa kuin kansainvälisesti. Lisäksi toivon, että ehtisin opiskella vielä lisää. Yleisemmin haaveilen siitä, että humanistien osaamista arvostettaisiin nykyistä enemmän yhteiskunnassa, niin palkassa kuin juhlapuheissa.

MILLAINEN MERKITYS SATEENKAARIHISTORIAN TUTKIMISELLA JA YMMÄRTÄMISELLÄ MIELESTÄSI ON?

Sateenkaarihistoria on erittäin tärkeä osa ihmisoikeuksien toteutumisen historiaa niin Suomessa kuin kansainvälisesti, ja siten tärkeää niin yksittäisille henkilöille kuin koko yhteiskunnalle. Lukuisat sateenkaarihistorian tutkijat, esimerkiksi Sateenkaarihistorian ystävät ry, ovat tehneet merkittävää työtä tämän

historian tallentamiseksi ja popularisoimiseksi. Tutkittavaa riittää kuitenkin vielä lukuisille tutkijapolville.

MIKÄ ON MIELESTÄSI KIINNOSTAVIN YKSITTÄINEN HENKILÖ TAI TAPAUS SATEENKAARIHISTORIASSA?

Lesbians and Gays Support the Miners (LGSM) -liike Briteissä vuosina 1984-1985. Lesbojen ja homojen liittouma päätti tukea kaivostyöntekijöiden vuoden mittaista lakkoa. Toiminta johti sekä sateenkaariaktiivisuuden suureen kasvuun että merkittävän rahallisen tuen keräämiseen lakkoon osallistuville ja heidän perheilleen. Mielestäni tämä on hieno esimerkki yhteistyöstä kenties epätodennäköisten tahojen välillä. Aiheesta on tehty mainio *Pride* -niminen elokuva (2014). Löytyyköhän Suomen sateenkaarihistoriasta jotakin vastaavaa tapausta?

TERVEISESI SEMINAARIIN OSALLISTUVILLE OPIKELIJOILLE?

Hol-seminaari on historian opiskelijan parasta aikaa! Näin muistelisin ainakin vuosilta 2012-2014. Kiitos kovasti seminaarin järjestämisestä ja valtavan tärkeästä aihevalinnasta.

PUHUJAESITTELY:

TUULIA-TUULIA TUMMAVUORI

KUKA OLET?

Tuulia-Tuulia Tumma vuori. Olen Turun yliopiston kulttuurihistorian alumni ja työskentelen Museo- ja kulttuuriperintöalan ammattiliitossa.

MISTÄ KERROT SEMINAARILUENNOLLASI?

Pidän Historioitsijat ilman rajoja -yhdistyksen kanssa työpajan, jossa käsitellään opiskelua ja työskentelyä vaikean historian parissa. Tule mukaan!

MITEN PÄÄDYIT NYKYISEEN PESTIISI?

Olen aiemmin työskennellyt niin museoalan yleisötöissä kuin kulttuuriperinnön tutkijana. Halusin päästä vaikuttamaan siihen, millaista alan työelämä on, ja sillä tiellä nyt olen!

MIKÄ ON MIELESTÄSI HIENOIN YKSITTÄINEN ASIA, MITÄ OLET PÄÄSSYT TEKEMÄÄN URALLASI?

Museotöissä se, kun opastuksella kävijä on saanut ison ahaa-elämyksen, joka muuttaa tavan katsoa maailmaa. Toistuva ja pieni osa töitä, mutta aivan parasta!

MILTÄ TULEVAISUUTESI NÄYTTÄÄ?

Ammatillisesti kulttuuriperintöammattilaisten työelämän tutkimukselta ja edunvalvonnalta. Töiden vastapainoksi toivon myös metsäretkiä!

MILLAINEN MERKITYS SATEENKAARIHISTORIAN YMMÄRTÄMISELLÄ JA TUTKIMISELLA MIELESTÄSI ON?

Sateenkaarihistorian tutkimiseen liittyy paljon sellaisen menneisyyden näkyväksi tekemistä, mistä on aiemmin vaiettu. Vaikeneminen avaa tien paitsi unohtamiselle niin myös moninaisuuden ja todellisuuden kieltämiselle.

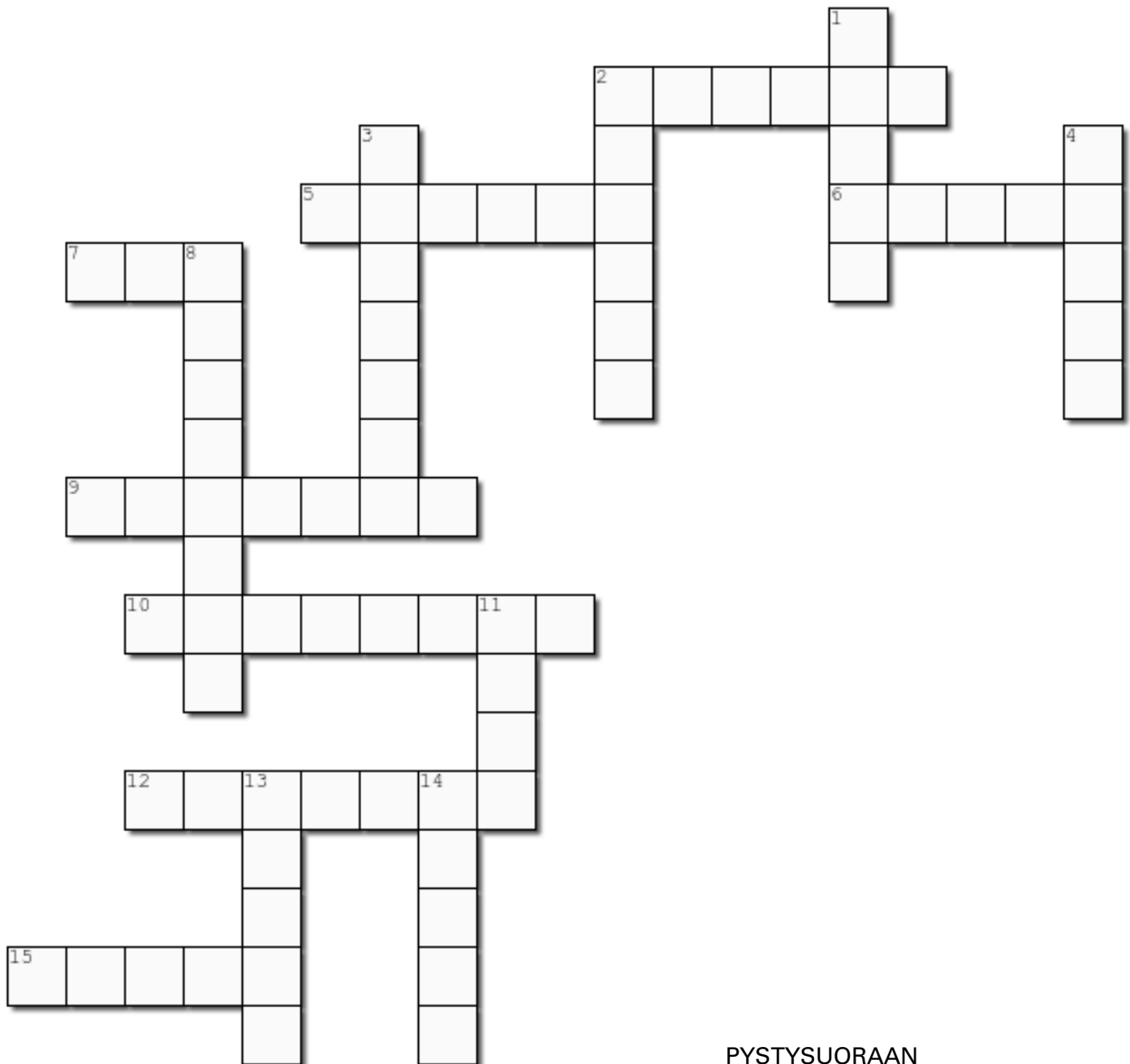
MIKÄ ON MIELESTÄSI KIINNOSTAVIN YKSITTÄINEN HENKILÖ TAI TAPAUS SATEENKAARIHISTORIASSA?

Olen tutkinut historian esittämistä ja minua aina uudelleen hämmästyttää se, miten perustavanlaatuisesti heteronormatiivisuudesta poikkeaminen vaikuttaa taiteilijoiden, vaikkapa Tove Janssonin, työn ja elämän käsittelyyn.

TERVEISESI SEMINAARIIN OSALLISTUVILLE OPISKELIJOILLE?

Tervetuloa tutustumaan Museo- ja kulttuuriperintöalan ammattiliiton ständille!

SATEENKAARIRISTIKKO

VAAKASUORAAN

2. KANSALAISALOITE _ 2013
5. HOMOMIESTEN SUOSIMA DEITTISOVELLUS
6. TAMPERELAINEN HOMOBAARI
7. "ÄLÄ KERRO ÄIDILLE"
9. SETAN PUHEENJOHTAJIA, JURISTI
10. SUOMALAINEN SATEENKAARIMEDIA
12. BABY JANEN LUOJA
15. KIRJOITTI ORLANDON

PYSTYSUORAAN

1. VOI TEHDÄ SINUSTA MILJÖNÄÄRIN
2. PURKI ENIGMAN II MS
3. LAULOI QUEENISSA
4. KEKSI DORIAN GREYN
8. NÄYTTTELI GANDALFIA
11. ELTON
13. KREIKKALAINEN RUNOILIJA
14. PORTIAN PUOLISO

JO MUINAISET KREIKKALAISET ROOMALAISET

SELITYKSIÄ SEKSISTÄ, SUKUPUOLESTA JA
HOMOSEKSSUAALISUUDESTA ANTIIKISSA

Riina Korteneva

KUVA: KRISTIAN ZAHRTMANN: SOKRATES OG ALKIBIADES (1911), WIKIMEDIA COMMONS

Antiikin Kreikassa ja Roomassa samansukupuolisen seksuaalisen halun synnystä on säilynyt erilaisia tulkintoja viidenneltä vuosisadalta ennen ajanlaskun alkua lähtien. Etenkin miesten välisiä suhteita eri aikojen kirjoittajat ovat pohtineet monen kirjallisuudenlajin keinoin. Vasta kuudennella vuosisadalla eaa. miesten samansukupuolinen eroottinen halu, rakkaus ja esteettinen viehätys alkoivat saada laajaa hyväksyntää. Kuitenkaan, ajasta riippumatta, kaikkien kirjoittajien asenteet eivät todellakaan olleet aina hyväksyviä tai edes suvaitsevia. Tulkinnat riippuivat niin kirjoittajan filosofisesta koulukunnasta kuin yksilöllisestä moraalisesta tulkinnastakin.

MYYTILLISIÄ SELITYKSIÄ

Noin vuosina 384–79 eaa. laadittu Platonin *Symposium* kuvaa aikansa merkittävien historiallisten henkilöiden keskustelua eroksesta. Älyllisten, eroottisten ja romanttisten suhteiden merkitystä yläluokaisen henkilön elämässä pidettiin tärkeänä. Teoksessa runoilija Aristofanes esittää kosmisen syntysyyn ihmisten seksuaaliselle suuntautumiselle. Hänen mukaansa alussa ihmiset luotiin kolmeen sukupuoleen. Yksinkertaistetusti, jokaisella oli kahdet käsiparit, kahdet sukuelimet, kaksin verroin kaikkea, mitä keskiverto ihmisellä. Osa koostui kahden miehen osista, osa kahden naisen ja osa puolestaan oli puoliksi nainen ja puoliksi mies.

Nämä olennot alkoivat kuitenkin uhmata jumalia, joten Zeus halkaisi heidät kahtia. Seurauksena kukin puolikas alkoi kaivata toista puoliskoaan – sen perusteella, millainen oli ollut olennon syntymuoto, määräytyi myös seksuaalisen halun kohde. Aristofaneen esityksen mukaan oli siis luonnollista, että osa miehistä tunsu vetoa naisiin: näin varmistui jälkeläisten syntyminen. Osa puolestaan tunsu vetoa miehiin, jolloin halun täyttymyksen jälkeen yksilöt voisivat keskittyä keskinäiseen huolenpitoon ja työskentelyyn. Aristofaneen näkemyksessä parhaimmat yksilöt olivat toiseen mieheen kiintymystä ja eroottista vetoa tuntevat.

Phaedrus (n. 15 eaa. – n. 50 jaa.) tarjoaa toisen myyttillisen selityksen seksuaalisuuden syntyyn. Titaani Prometheus oli muovaamassa savesta ihmistä, kun hänet kutsuttiin aterialle. Ruokailun ohessa titaani nautti tarpeettoman runsaasti viiniä ja niinpä työn pariin palatessaan hän erehtyi kiinnittämään miehelle naisen sukuelimet ja naiselle miehen vastaavat. Näin syntyneiden seksuaaliset halut kohdentuivat siten vääristyneellä tavalla.

REAKTIOITA JA SYYTÖKSIÄ

Miesten välisiä suhteita käytännöllisemmällä tosielämän tasolla kuvataan myös hyvin vaihtelevasti. Yksi antiikin kirjallisuudessa toistuva teema on eron teko passiivisten ja aktiivisten osapuolien välillä. Osa aikalaiskirjoittajista pitää passiivisuutta yksilön ominaisuutena tai kytkee sen osapuolten ikään, osa taas näkee taustalla yksilöiden kokemusten kertautumisen: passiivisuuteen alistetut alkavat hakeutua samaan rooliin myös myöhemmin.

Passiivisuuden syytökset saattoivat olla toisinaan hyvinkin leimaavia. Julius Caesarin ollessa nuorena sotapalveluksessa, hänen väitettiin tulleen Bithynian hallitsijan Nikomedeksen viettelemäksi. Tarinassa ei ole niinkään kiehtovaa, tapahtuiko näin todella, vaan sen seuraukset. James Neillin mukaan häpeällistä kertomuksessa oli nimenomaan

Caesarin alistuva rooli, joka ansaitsi nuorelle komentajalle sellaisia lisänimityksiä kuin Bithynian kuningatar. Myöhemmin kerrotaan Caesarin johdettua voitokkaita sotaretkiään kelttejä vastaan Galliassa tämän sotilaiden laulaneen: *"Gallias Caesar subegit, Nicomedes Caesarem"*. Sanat tarkoittavat jotakuinkin: Caesar valloitti Gallian, Nikodemus Caesarin.[1]

Filosofien, runoilijoiden ja kirjailijoiden väittelyissä korostuivat hengellisten ja fyysisten näkökulmien lisäksi myös yhteiskunnalliset ja moraaliset argumentit. Vanhemman miehen ja nuoremman pojan välistä suhdetta on kritisoitu joissain säilyneissä teksteissä sen kautta, että vanhempi voi turmella toisen seksuaalisen maun. Miesten välisen seksuaalisen kanssakäymisen puolustuspuheena taasen on todettu, ettei naisten kauneus ole autenttista tai heidän sanansa luotettavia tai totuuteen pyrkiviä.

KUVA: ANTINOUS, WIKIMEDIA COMMONS

[1] Neill, 2009, s. 200.

Antiikin ajan moninaisesta suhtautumisesta kertoo Caesarin kokemaan verrattuna toisenlainen tapaus. Rakastajanaan pidetyn Antinoosin kuoltua nuorena Rooman hallitsija Hadrianus teetätti kymmenittäin patsaita kuolleesta rakastajastaan ja nimesi kaupunginkin tämän mukaan. Hadrianus myös perusti Antinoosin kultin, josta tuli erittäin suosittu, sillä nuoren miehen kuoleman tulkittiin parantaneen hallitsijan sairaudet.

KIELLETTY HEDELMÄ

Jos jostain asiasta antiikin kirjoittajat ovat olleet jotakuinkin samaa mieltä, niin naisten välisistä suhteista. Naisten samansukupuolisille suhteille annetaan *Symposiumissa* selitys, mutta yleisesti ottaen antiikin Kreikassa ja Roomassa aikakaudesta riippumatta naisten keskinäisiä suhteita ei pidetty samanarvoisina – tai edes hyväksyttävinä. Säilyneissä teksteissä käsitellään miesten suhteita huomattavasti enemmän. Tunnettuja poikkeuksia ovat mm. Sapfo, Erianna ja Lukianos, joista viimeinen lähinnä keskittyy osoittamaan dialogiensa kautta, kuinka vääristynyttä tällainen halu on.

Lukianoksen (n. 125–180 jaa.) *Dialogues of Courtesans* -teos ei näytä naisten samansukupuolisia suhteita kauniissa valossa. Siinä on kuitenkin mielenkiintoinen kohta, jossa Megilla-niminen rikas nainen selittää itseään kertoja Leaenalle, joka ei käsitä tämän häntä kohtaan osoittamaa halua:

She said "No, Leaena, I was born a woman just like you and other women, but I've the mind and desire and everything else like a man." I said, "Is desire enough for you?" She replied, "Come to me Leaena, if you are disbelieving, and you will know that I don't fall short of a man in any way because I've got something instead of the male thing."[1]

Marguerite Johnson ja Terry Ryan selittävät tekstiä mahdollisesti sillä, että Megillan ulkoiset sukuelimet olivat tavallista suuremmat – tai *olisboksella*. Mielenkiintoisinta kuitenkin

katkelmassa on mielestäni se, että Megilla esittää itsensä naiseksi, joka *tuntee ja haluaa kuin mies*.

Riippumatta siitä, mikä oli yhteiskunnan laajempi suhtautuminen tai kunkin periodin lainsäädännöllinen asenne samansukupuolisiin suhteisiin tai kuinka erilaisten halujen esiintymistä haluttiin selittää, yksilöllistä liikkumavaraa ei lähteiden perusteella voida arvioida. Yksityiskodeissa ja yksittäisten ihmisten välillä osoitettuja tunteita ja tekoja ei välttämättä pidetty osana yhteiskunnan julkista piiriä.

LÄHTEET

Johnson, Marguerite & Ryan, Terry: Same-sex Relationships. Teoksessa *Sexuality in Greek and Roman Society and Literature: A Sourcebook*, 109–145. Lontoo & New York: Taylor & Francis e-library, 2006.

Neill, James: *The Origins and Role of Same-Sex Relations in Human Societies*. Jefferson: McFarland & Company, Inc., Publishers, 2009.

Uzelac, Mirjana. "Antinous: The Tragic Life of Emperor Hadrian's Lover" *TheCollector.com*, <https://www.thecollector.com/tragic-life-antinous-hadrian/> (Katsottu 27.3.2024).

[1] Johnson & Ryan, 2006, s. 144.

SEURAA HOLIA MYÖS MUUALLA

VOIT LUKEA TÄTÄ JA AIEMPIA
HOLKIN NUMEROITA HOLIN
VERKKOSIVUILLA

@HISTORIANOPISKELIJAINLIITTO

HISTORIAN OPISKELIJAIN LIITTO

Suuntana museo- ja kulttuuriperintöala?

Liity alasi ammattiliittoon ja ota jäsenedut käyttöösi jo opiskeluaikana!

Apuraha opinnäytetyöhön

Edunvalvonta ja neuvonta ICOM-kortin lainaus

Jäsenliput kulttuuritapahtumiin

Koulutukset

Opiskelijaillat

Työttömyysturva

Urapalvelut

MAL:n jäsenmaksu on 1,15 % palkkatuloista.

Opiskelijajäsenemme ovat vapautettuja jäsenmaksusta, kun he eivät saa palkkaa.

Liity jäseneksi: museoalanammattiliitto.fi

**MUSEO- JA
KULTTUURIPERINTÖALAN
ammattiliitto MAL ry**

